UNIVERSUL JURIDIC

Alina GENTIMIR

Drepturile omului în Uniunea Europeană

Curs universitar. Masterat

UJ

43688

Alina GENTIMIR

Drepturile omului în Uniunea Europeană

Curs universitar. Masterat

www.tec-it.com
C-288903Z

288903
UNIVERSITATEA
"DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECĂ 2

Universul Juridic
București
- 2021-

CUPRINS

Abrevieri 5
Introducere 7

1. Delimitări preliminare privind Europa 9
1.1. Europa. Perspective interdisciplinare 9
1.1.1. Europa. Delimitări terminologice 9
1.1.2. Europa. Perspectiva geografică 10
1.1.3. Europa. Perspectiva politică 10
1.1.4. Europa. Perspectiva economică 11
1.1.5. Europa. Perspectiva culturală 12
1.1.6. Europa. Perspectiva juridică 12
1.2. Valorile comune în Europa 13
1.3. Coordonate instituționale în Europa. Organizațiile europene cu activitate în domeniul drepturilor omului 14
1.4. Valorile Uniunii Europene 15
1.5. Sediul materiei drepturilor omului în cadrul normativ al Uniunii Europene 16

2. Dreptul instituțional al Uniunii Europene și domeniul drepturilor omului 18
2.1. Instituțiile Uniunii Europene cu atribuții în domeniul drepturilor omului 18
2.1.1. Curtea de Justiție a Uniunii Europene (comunității europene) – pionierul al garantării drepturilor fundamentale în cadrul Uniunii Europene 18
2.1.2. Celelalte instituții europene care desfășoară activități în domeniul protecției drepturilor omului 24
2.1.2.1. Consiliul European 24
2.1.2.2. Parlamentul European 30
2.1.2.3. Comisia Europeană 32
2.1.2.4. Consiliul Uniunii Europene 33
2.1.3. Acțiunea comună a instituțiilor europene în temeiul art. 7 al Tratatului privind Uniunea Europeană 34
2.2. Organele consultative care desfășoară activități în domeniul drepturilor omului 35

2.2.1. Comitetul Economic şi Social European (Cese) 35
2.2.2. Comitetul Regiunilor 38
2.2.3. Banca Europeană de Investiţii 38
2.3. Organismele instituţionalizate ale Uniunii Europene specializate în domeniul protecţiei drepturilor omului 38
2.3.1. Ombudsmanul European 38
2.3.2. Autoritatea Europeană pentru Protecţia Datelor 40
2.3.3. Comitetul European pentru Protecţia Datelor 41
2.4. Agenţii specializate în domeniul protecţiei drepturilor omului 43
2.4.1. Agenţia pentru Drepturi Fundamentale a UE (ADF) 43
2.4.2. Institutul European pentru Egalitatea de Şanse între Femei şi Bărbaţi 46
2.4.3. Comitetul Consultativ pentru Egalitatea de Şanse între Bărbaţi şi Femei 47
2.5. Agenţii care desfăşoară activităţi în domeniul drepturilor omului 48
2.5.1. Oficiul European de Poliţie/ Agenţia Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol) 48
2.5.2. Unitatea Europeană de Cooperare Judiciară/ Agenţia Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiţie Penală (Eurojust) 51
2.5.3. Agenţia Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operaţionale la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene (Frontex) 54

3. Dreptul normativ al Uniunii Europene şi domeniul drepturilor omului 57
3.1. Dreptul primar al Uniunii Europene 57
3.1.1. Tratatele Uniunii Europene 57
3.1.1.1. Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) 57
3.1.1.2. Tratatul privind Funcţionarea Uniunii Europene (TFUE) 59
3.1.2. Tratatul de la Lisabona. Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene 59
3.2. Dreptul Secundar al Uniunii Europene 60
3.2.1. Directive 60

3.2.2. Regulamente 60
3.2.3. Decizii 61

4. Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene 63
4.1. Clarificări conceptuale: drepturile omului – drepturi fundamentale 63
4.2. Perspectivă diacronică asupra Cartei drepturilor fundamentale 63
4.3. Importanța Cartei drepturilor fundamentale în ansamblul actelor normative regionale și internaționale specializate în materia drepturilor omului 65
4.3.1. Originalitatea Cartei drepturilor fundamentale 65
4.3.2. Indivizibilitatea drepturilor 66
4.3.3. Optimizarea drepturilor omului 66
4.4. Conținutul Cartei drepturilor fundamentale 67
4.4.1. Demnitatea 69
4.4.2. Libertățile 79
4.4.3. Egalitatea 106
4.4.4. Salidaritatea 120
4.4.5. Drepturile cetățenilor 151
4.4.6. Justiția 164
4.4.7. Dispoziții generale 171

5. Dreptul material al Uniunii Europene și Consiliului Europei în domeniul drepturilor omului – analiză generală comparativă. Premiză esențială a aderării Uniunii Europene la Convenția europeană a drepturilor omului 180
5.1. Convergențele normative și jurisprudențiale sistemului european de protecție a drepturilor omului 180
5.1.1. Principii directoare 180
5.1.1.1. Principiul aplicării directe 180
5.1.1.2. Principiul priorității 181
5.1.1.3. Principiul subsidiarității 181
5.1.1.4. Marja națională de apreciere 182
5.1.1.5. 183
5.1.2. Caracteristicile sistemului european de protecție a drepturilor omului 184

5.1.2.1. Reformarea sistemului european 184
5.1.2.1.1. Sistemul Convenției europene a drepturilor omului 184
5.1.2.1.2. Sistemul Uniunii Europene 185
5.1.2.2. Interacțiunea complementară pozitivă normativă 188
5.1.2.2.1. Domeniul de aplicare *ratione materiae* 190
5.1.2.2.1.1. Drepturi directe și drepturi indirecte 190
5.1.2.2.1.2. Generații de drepturi 190
5.1.2.2.1.3. Distincția drepturi – principii 191
5.1.2.2.1.4. Relații neantagoniste între drepturi 191
5.1.2.2.3. Domeniul de aplicare *ratione personae* 192
5.1.3. Nivelul echivalent de protecție 193
5.1. Divergențele normative și jurisprudențiale ale sistemului european de protecție a drepturilor omului 196
5.1.1. Divergențe conceptuale 196
5.2.2. Divergențe de drept material al drepturilor omului 198
5.2.2.1. Divergențe de drept material al drepturilor omului manifestate în temeiul aceluiași act normativ 198
5.2.2.2. Divergențe de drept material al drepturilor omului manifestate în temeiul a mai multor acte normative 198
5.2.2.3. Divergențe de drept material al drepturilor omului manifestate în temeiul a mai multor acte normative care reglementează drepturile omului 198
5.2.2.4. Divergențe de drept material al drepturilor omului manifestate în temeiul unor acte normative din domeniul drepturilor omului și a altora din cadrul dreptului european 198
5.3. Divergențe de drept procesual al drepturilor omului 200
5.4. Tehnici de rezolvare a conflictelor 201

6. Aderarea Uniunii Europene la Convenția Europeană a Drepturilor Omului 203

7. Politica externă a Uniunii Europene și drepturile omului 205

Bibliografie selectivă 213